

Punct de vedere cu privire la „Exercițiul Național de Metaranking Universitar – 2016”

Universitățile românești se confruntă cu o multitudine de probleme dintre care, evident, cele financiare ocupă un rol major. În acest context, sunt cunoscute eforturile concertate ale universităților și ale asociațiilor acestora (CNR, ARUT, Consorțiul Universitaria, Academica Plus) de a solicita factorilor responsabili – Parlament, Guvern – creșterea progresivă a bugetului alocat educației și cercetării. În același timp, alocarea unei finanțări suplimentare semnificative, ținând cont de criteriile de performanță, *„pe baza unei metodologii obiective, transparente la a cărei elaborare să fie implicați și reprezentanții tuturor asociațiilor universitare”* (a se vedea Comunicatul ARUT din 28.10.16) trebuie să susțină în continuare, în mod absolut necesar, creșterea performanțelor educaționale și de cercetare și, nu în ultimul rând, îmbunătățirea vizibilității și imaginii internaționale universităților românești. Realizarea „Exercițiului Național de Metaranking Universitar – 2016” poate fi deci privită în aceste coordonate.

Astfel, preocupările Consorțiului Universitaria de a propune o metodologie proprie pentru finanțarea suplimentară a universităților de excelență, enunțate în spațiul public de ceva vreme, și-au găsit suport, având în vedere și contextul favorabil, prin publicarea acestui raport elaborat de Grupul de experți de înalt nivel (High Level Experts Group), numit prin Ordinul de ministru nr. 5665, din 27.10.2016.

Documentul în cauză a trezit un interes deosebit și opinii diverse. În numele ARUT, vă prezentăm în continuare câteva puncte de vedere și poziția universităților tehnice componente.

*

Analiza poziționării universităților românești în rankingurile internaționale pornește, în cadrul acestui „exercițiu” de metaranking, de la un set de principii care nu asigură o evaluare în profunzime a calității educației și cercetării universitare.

- O serie de aspecte cum ar fi transferul de cunoaștere și cooperarea cu industria, angajabilitatea absolvenților etc. sunt fie în mică măsură reflectate de rankingurile incluse în metaranking, fie prezentate cel puțin discutabil și în multe cazuri prin criterii marginale, fără suficientă relevanță. Este surprinzătoare neglijarea completă a

clasificării **U-Multirank, ranking promovat de Uniunea Europeană** la nivel mondial și în care sunt deja implicate un număr important și semnificativ de universități românești. Motivația enunțată de autori (dificultăți în metodologia de calcul) este inacceptabilă având în vedere că ținta Metarankingului, deși neprecizată în „Obiective”, este clară: *„Complementar cu modalitatea clasică de finanțare a universităților, trebuie stabilit un fond suplimentar de competitivitate și excelență care să reprezinte minimum 20% din bugetul public alocat anual învățământului superior. Acest fond ar fi merit să susțină diferențiat ca pondere: [...] excelența în cercetare din universitățile din Clusterul 1 al Metarankingului Universitar”* – a se vedea Recomandarea 3 din Raport. Ne așteptam ca, dimpotrivă, analiza aplicată în România să aibă în vedere o evaluare de tip U-Multirank, aprofundată și multicriterială cu domenii ca: predare și învățare, cercetare, transferul cunoștințelor, orientare internațională, implicare regională și altele.

- Credem, de asemenea, că **o consultare mai largă la nivelul instituțiilor universitare ar fi fost necesară** având în vedere că:

- a) pentru includerea în unele rankinguri este necesară înscrierea – de exemplu Times Higher Education World Universities.
- b) bunele practici recomandă pentru metodologiile utilizate în exerciții de acest gen *„de a informa/consulta instituțiile auditate, la adaptarea metodologiei, la scop sau la recomandarea cu privire la selectarea surselor (rankingurilor incluse) astfel încât universitățile analizate să fie echilibrat și corect evaluate în acestea”* - a se vedea „Berlin Principles on Rankings of Higher Education Institutions” (IREG Ranking audit manual, App. 4, <http://ireg-observatory.org>)

- Principiul întocmirii unui astfel de ranking, pe baza celor 9 clasamente internaționale luate în discuție în raport, este greșit din start, deoarece majoritatea clasamentelor nu monitorizează decât primele 700 sau 800 de universități. Cum primele 10 universități din România se află pe locurile 700-1100 la nivel mondial, o parte dintre acestea nu intră în zona de monitorizare a clasamentelor. Așa se explică faptul că două dintre universități (UBB și UB) se regăsesc în mai multe clasamente față de celelalte 8, ceea ce de fapt nu are nici o legătură cu valoarea și performanțele reale ale entităților în cauză. Oricine este cât de cât familiarizat cu aceste clasificări internaționale știe că o diferență de 100-200 de locuri este absolut nerelevantă, fiind influențată de mărimea universității, de profil (universitate generalistă sau specializată,

cum sunt universitățile de medicină și universitățile tehnice), de o anumită conjunctură de finanțare a cercetării prin granturi etc.

- Tot referitor la reprezentativitatea celor 9 ranking-uri și a scopului declarat: „*cunoașterea poziționării universităților românești în clasamentele internaționale ale universităților*“ surprinde neincluderea clasamentului **Google Scholar International**. Acesta a realizat, pe baza profilelor instituționale introduse recent de motorul de căutare, o clasificare a universităților (număr de citări, cele mai bine plasate 10 profile publice). În baza de date există acum cca. 5000 de profile de universități. Poziția universităților românești în acest ranking este următoarea:

1270 – Universitatea Bucuresti

1370 - Universitatea Alexandru Ioan Cuza – Iasi

1410 – Universitatea Politehnica Bucuresti

1553 - Universitatea Politehnica Timisoara

1675 - Universitatea Tehnica Cluj Napoca

1754 - Universitatea de Vest Timisoara

1812 - Universitatea de Med. Si Farm. Iuliu Hateganu Cluj Napoca

2064 - Universitatea Tehnica Gh. Asachi Iasi

2084 - Universitatea Craiova

2208 - Universitatea Babes Bolyai Cluj Napoca

- Principiul ponderii egale a celor 9 rankinguri este și el discutabil. Menționăm, de exemplu, ponderea mare pe care o are în clasificările QS-Top Universities (QS) și Times Higher Education World Universities (THE) „reputația” instituțiilor (50% și respectiv 33%), evaluare bazată pe un studiu internațional de a cărui acuratețe în privința României nu putem fi siguri. Primul ranking clamează selectarea universităților incluse ca fiind bazată pe numărul de citări pe articol, poziția în rankingurile naționale, studiul în ceea ce privește reputația. Nu este clar însă cum este aplicată această selecție (**EUA, Report II „Global University Rankings and their impact”, pag. 40, 2013**). Examinând însă cazul României documentarea superficială și erorile sunt evidente. Ne referim, de exemplu, la faptul ca Universitatea Politehnica Timișoara este considerată ca o universitate cu mai puțin de 5000 de studenți, iar poziționarea universităților românești în rândul celor din Europa Emergentă și Asia Centrală este în mod evident foarte subiectivă (s-ar părea că prestigiul universităților (poli)tehnice a fost transferat universităților umaniste din aceleași orașe). Să înțelegem că exercițiul de metaranking a aplicat “corect” niște clasamente bazate pe date incomplete sau în mod

evident eronate. Pot astfel de clasificării să constituie criterii valide de evaluare a universităților românești?

- Sistemul de ranking QS include și QS stars (recunoașterea performanței prin acordarea de stele), acesta fiind bazat pe „auditarea” instituțiilor pe baza unor taxe (cca. 30400 US\$ per universitate – EUA, Report II „Global University Rankings and their impact”, pag. 42-43, 2013). Universitățile care nu aplică pentru acest audit au spațiu „gol” lângă punctajul global obținut fapt ce le pune sub presiune pentru a solicita auditarea (la un număr de cca. 30 universități, majoritatea din SUA, Anglia și Australia li s-au atribuit stele fără a fi auditate). Se pare că și pentru solicitarea de includere în ranking (dacă universitatea nu a fost inclusă de către QS) – este necesară plata unei taxe pentru analiza datelor care sunt cerute în vederea evaluării. THE, cel de-al doilea ranking care utilizează „reputația” ca și principal criteriu clamat, are probleme similare de acuratețe când se aplică unor țări emergente ca România (este orientat spre lumea anglo-saxonă, de unde provine marea majoritate a celor intervievați). Alte critici cu privire la metodologia acestuia sunt prezente în literatură (**a se vedea site-ul „University Ranking Watch”**).

- În general, un număr important de autori aduc critici sistemelor de ranking atât din punct de vedere al conținutului (monodimensionalitatea multora, neglijarea structurii intrare-ieșire a universității), cât și a metodologiei (robustețea statistică, elitismul, dependența de dimensiunile universității, etc.). Alte aspecte care sunt puse în evidență în literatură sunt cele legate de poziția favorizată a instituțiilor din țările anglo – saxone (prin limba engleză), crearea specială a unor rankinguri pentru a impune o anumită viziune a rolului universităților. **Se argumentează, de asemenea, că rankingurile sunt, cel puțin în parte, o reflectare a statutului economic al țărilor și din acest motiv alocarea de resurse pe baza lor este o decizie greșită, prioritățile dezvoltării nefiind automat rezolvate de alocarea de resurse mai mari universităților plasate în rankingurile internaționale (C. Daraio et al., „European Journal of Operational Research, 244, 918-930, 2015).**

Se poate considera, fără nici un fel de rețineri, faptul că între primele 10-12 universități din România nu există diferențe semnificative de valoare și performanțe, unele sau altele ocupând poziții mai bune în diferitele clasamente internaționale, în funcție de metodologia prin care este efectuată ierarhizarea și de limitele sau deficiențele acesteia.

Lipsa unei universități românești în primele 500 din lume, aspect invocat obsesiv în ultima vreme de către factorii politici decizionali și de mass media, este o problemă care ține exclusiv de subfinanțarea sistemului educațional și de cercetare din România. Formal, acest aspect ar putea fi rezolvat oricând prin fuziunea a două mari universități din centrele tradiționale: București, Cluj, Timișoara sau Iași. Această fuziune și pătrunderea instituției respective în Top 500 nu ar fi însă decât un exercițiu de imagine, fără a rezolva în nici un fel problemele majore cu care se confruntă sistemul educațional românesc. Aceste probleme s-au acumulat de mai bine de 25 de ani, având drept principal motiv un nivel de finanțare absolut inacceptabil, situat cu mult sub parametrii asumați de România în momentul aderării la Uniunea Europeană. De altfel, chiar ultimul raport al Comisiei Europene (2016) afișat pe site-ul CNCS, referitor la activitatea de cercetare din România, subliniază lipsa acută a finanțării și prezintă ca o primă recomandare o creștere substanțială a sumelor alocate până în anul 2020.

Considerăm prin urmare că acest demers privind *„analiza poziționării universităților românești în clasamentele internaționale ale universităților în anul 2016, prin integrarea acestora într-un Metaranking Universitar”* este, din păcate, în mod esențial deficitar, incomplet și subiectiv.

Exercițiul lasă impresia că au fost mai întâi stabilite concluziile și apoi au fost aduse argumente, din păcate discutabile și în unele cazuri chiar eronate, care să confere exercițiului o aparentă credibilitate.

În concluzie, „Raportul asupra Exercițiului Național de Metaranking Universitar – 2016”, elaborat de Grupul de experți de înalt nivel (High Level Experts Group), nu poate constitui fundamentarea unor eventuale propuneri de finanțare suplimentară a unor universități, fiind necesară o revizuire radicală a metodologiei de realizare a acestuia.

Prof.dr.ing. Viorel-Aurel Șerban

Rectorul Universității Politehnica Timișoara

Președintele Alianței Române a Universităților Tehnice